

Tư tưởng Hồ Chí Minh về rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác cho quân nhân trong quân đội nhân dân Việt Nam

Phạm Đức Dũng*, Nguyễn Văn Vui**

*ThS. Thiếu tá, GV. Học viện Kỹ thuật Quân sự, Bộ Quốc phòng

**SV. Học viện Kỹ thuật Quân sự, Bộ Quốc phòng

Received: 15/02/2024; Accepted: 26/02/2024; Published: 27/02/2024

Abstract: Throughout his life of revolutionary activities, President Ho Chi Minh - The beloved father of the armed forces always cared about building military discipline. In particular, the idea of cultivating a sense of self-discipline is an important content in Ho Chi Minh's military ideology, serving as a basis for contributing to the highest promotion of the Army's combat power, contributing to implementing Win all tasks assigned by the Party, State and People.

Keywords: Military discipline; sense of self-discipline; Vietnam People's Army; Ho Chi Minh Thought.

1. Đặt vấn đề

Là người sáng lập, giáo dục và rèn luyện Quân đội nhân dân Việt Nam (QĐNDVN), Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đặc biệt quan tâm tới giáo dục, xây dựng kỷ luật quân sự; Trong đó rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác cho mỗi quân nhân là nhiệm vụ rất quan trọng. Thực tiễn xây dựng, chiến đấu và trưởng thành của quân đội đã chứng minh rằng: kỷ luật quân đội là một trong những nhân tố tạo nên sức mạnh chiến đấu tổng hợp và góp phần to lớn vào việc giữ gìn, phát huy bản chất cách mạng, xây dựng truyền thống vẻ vang, hoàn thành xuất sắc mọi nhiệm vụ mà Đảng, Nhà nước và nhân dân giao cho quân đội.

2. Nội dung

2.1. Chủ tịch Hồ Chí Minh chỉ ra sự cần thiết rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác cho quân nhân trong Quân đội

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Kỷ luật là sức mạnh của Quân đội”¹. Thông qua những bài viết, những lần đến thăm các đơn vị Quân đội, Người luôn đề cập đến vấn đề kỷ luật, coi đó là một trong những yếu tố quan trọng nhất để xây dựng Quân đội chính quy. Người khẳng định: “Quân đội mạnh là nhờ giáo dục khéo, nhờ chính sách đúng và nhờ kỷ luật nghiêm”². Người khẳng định vai trò quan trọng của nhân tố kỷ luật trong việc tạo nên sức mạnh chiến đấu, chiến thắng của Quân đội. Kỷ luật là một yếu tố góp phần làm cho Quân đội “nhiệm vụ nào cùng hoàn thành, khó khăn nào cùng vượt qua, kẻ thù nào cũng đánh thắng”³. Ngay từ những ngày đầu thành lập Quân đội, cũng như khi bước vào cuộc kháng chiến trường kỳ, Người đã khẳng định

tầm quan trọng của kỷ luật Quân đội “Là nền tảng thắng lợi trong cuộc kháng chiến kiến quốc”⁴.

2.2. Quan điểm Hồ Chí Minh về nội dung rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác cho quân nhân trong Quân đội

Thứ nhất, nâng cao nhận thức của cán bộ, chiến sĩ về trách nhiệm được giao

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn dạy rằng, muốn có kỷ luật tự giác, nghiêm minh thì phải làm cho quân nhân thông suốt nhiệm vụ được giao. Người chỉ rõ: “Trong Quân đội, mệnh lệnh từ trên xuống dưới, phải thấm xuống tới mỗi đội viên. Chỗ nào mệnh lệnh không xuống tới thì chỗ đó hỏng”⁵. Theo Người, con đường ngắn nhất, hiệu quả nhất để bộ đội nâng cao nhận thức về kỷ luật là phải tăng cường giáo dục chính trị, phải học tập chính cương, chính sách của Đảng cho hiểu mà làm cho đúng.

Thứ hai, thường xuyên nâng cao ý chí quyết tâm của cán bộ, chiến sĩ vượt qua khó khăn.

Hoạt động trong lĩnh vực quân sự là hoạt động đặc thù. Hoạt động đó thường được thực hiện trong những điều kiện khó khăn, chứa đựng sự hiểm nguy, thậm chí là sự hy sinh xương máu, tính mạng... Để hoàn thành nhiệm vụ, bên cạnh nhận thức đúng, đòi hỏi mỗi quân nhân phải có ý chí, nghị lực và quyết tâm cao trong chấp hành kỷ luật, khắc phục mọi khó khăn, phấn đấu hoàn thành nhiệm vụ được giao. Người nhấn mạnh: “Mọi việc đều khó khăn, đánh giặc lại càng khó khăn hơn. Nếu dễ thì ai làm cũng được, không phải chờ đến các chú. Vì vậy, gặp khó khăn thì phải cố vượt cho bằng được thì nhất định thắng lợi”⁶.

Thứ ba, nâng cao ý thức tự giác cho cán bộ, chiến sĩ trong rèn luyện tác phong chính quy.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh, việc rèn luyện tác phong hành động, giữ nghiêm kỷ luật cho bộ đội không chỉ dựa trên cơ sở giáo dục cơ bản, mà còn phải dựa vào sự hướng dẫn, nhắc nhở thường xuyên sâu sát của cán bộ các cấp, làm cho các hành vi kỷ luật thành một thói quen. Người chỉ rõ: “Các cán bộ từ chỉ huy trở xuống phải cố gắng hơn nữa trong công tác, trong học tập, từ bước đi, từ cái chào đều phải chính quy hoá, cán bộ phải tiến trước và làm gương mẫu cho các chiến sĩ...”⁷.

Thứ tư, nâng cao ý thức kỷ luật cho cán bộ, chiến sĩ gắn với coi trọng giáo dục, nâng cao đạo đức cách mạng.

Chủ tịch Hồ Chí Minh cho rằng đạo đức là cái gốc của người cách mạng. Đạo đức có tác dụng thúc đẩy, định hướng hành vi của mọi quân nhân phù hợp với yêu cầu của kỷ luật quân sự. Theo Người, đạo đức cao nhất của người cách mạng là suốt đời đấu tranh cho Đảng, cho cách mạng, suốt đời hy sinh phấn đấu cho Đảng, cho cách mạng.

2.3. Quan điểm Hồ Chí Minh về yêu cầu, nguyên tắc rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác cho quân nhân trong Quân đội

Thứ nhất, rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác phải gắn với nâng cao trình độ, tinh thần trách nhiệm, tự giác của cán bộ, chiến sĩ.

Để rèn luyện ý thức kỷ luật cho cán bộ, chiến sĩ, Người căn dặn phải chăm lo giáo dục những tri thức về pháp luật, điều lệnh, điều lệ của Quân đội, khơi dậy tinh thần trách nhiệm, tự giác chấp hành nghiêm mệnh lệnh, chỉ thị của cấp trên, pháp luật của Nhà nước, điều lệnh của Quân đội. Phải làm cho bộ đội có nhận thức đúng đắn, sâu sắc nhiệm vụ của cách mạng, đơn vị, quyền lợi và nghĩa vụ, trách nhiệm của quân nhân; thấy rõ ý nghĩa, tầm quan trọng, yêu cầu khách quan của việc chấp hành kỷ luật, trên cơ sở đó có thái độ, động cơ, ý chí, trách nhiệm, tinh thần đoàn kết và ý thức chấp hành nghiêm kỷ luật.

Thứ hai, rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác phải gắn với phát huy dân chủ, tăng cường đoàn kết thống nhất nội bộ và đoàn kết quân dân.

Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn coi trọng giáo dục, phát huy dân chủ gắn liền với tăng cường đoàn kết nội bộ. Theo Người, đó là thuộc tính bản chất của Quân đội ta, “Quân đội ta là Quân đội dân chủ, nhưng dân chủ không phải là không có mệnh lệnh. Mọi mệnh lệnh đưa xuống, cấp trên đã thảo luận cân nhắc kỹ

càng nên cấp dưới phải tuyệt đối phục tùng và kiên quyết chấp hành, nhất là lúc tác chiến”⁸. Cũng vì vậy, nâng cao ý thức kỷ luật đề cao tính nghiêm minh, nhưng trên cơ sở sự tự giác, giác ngộ chính trị, đặc biệt là sự công bằng, bình đẳng giữa các quân nhân.

Thứ ba, rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác gắn với phát huy dân chủ và tăng cường đoàn kết nội bộ.

Quan hệ đoàn kết giữa cán bộ với chiến sĩ và giữa các quân nhân với nhau, theo Chủ tịch Hồ Chí Minh đó là quan hệ anh em, ruột thịt, trên tinh hữu ái giai cấp, cùng chung mục tiêu lý tưởng, cùng ở vị thế làm chủ tập thể đơn vị. Người chỉ rõ: “Cán bộ có có thân đội viên như chân tay, thì đội viên mới thân cán bộ như ruột thịt”⁹. Về quan hệ giữa Quân đội với nhân dân, Người xác định, Quân đội ta từ nhân dân mà ra, vì nhân dân mà chiến đấu, đó là quan hệ máu thịt, là cội nguồn sức mạnh của Quân đội ta. Người căn dặn: “Quân đội ta trung với Đảng, hiếu với dân...”

Thứ tư, rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác phải gắn với xây dựng bản lĩnh và hình thành những phẩm chất đạo đức quân nhân cách mạng.

Rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác gắn với xây dựng bản lĩnh trong chấp hành điều lệnh, điều lệ và các chế độ, quy định, có vai trò quan trọng trong xây dựng nền nếp, tác phong chính quy cho cán bộ, chiến sĩ, làm cơ sở nâng cao chất lượng tổng hợp, sức mạnh chiến đấu của Quân đội ta. Bản lĩnh kiên định, vững vàng của cán bộ, chiến sĩ trong thực hiện chấp hành pháp luật, kỷ luật là thước đo phẩm chất, giá trị nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ”, là kết quả của sự rèn luyện thường xuyên, liên tục; là sự tự ý thức rõ về ý thức kỷ luật.

Thứ năm, rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác phải gắn với xây dựng tổ chức vững mạnh và tăng cường sức mạnh tổng hợp của Quân đội.

Theo Chủ tịch Hồ Chí Minh rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác đòi hỏi phải kết hợp chặt chẽ các biện pháp “xây” và “chống” nhằm mục đích làm cho kỷ luật của Quân đội ta được thực hiện thật nghiêm minh và với tinh thần tự giác cao. Người nêu rõ: “Có một số cán bộ, chiến sĩ có óc công thần, cho ta đây có thành tích, lâu năm, cho ta là trời, sa xuống cái hồ cá nhân chủ nghĩa, suy bì đả ngộ, quên rằng mọi cán bộ, mọi chiến sĩ Quân đội nhân dân phải hết lòng phục vụ, không nên một nửa thì phục vụ, một nửa thì suy bì ghen tỵ”¹⁰.

2.4. Quan điểm Hồ Chí Minh về hình thức, phương pháp rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác cho quân nhân trong Quân đội

Thứ nhất, phát huy tinh thần tự phê bình và phê bình trong nâng cao ý thức kỷ luật tự giác cho quân nhân

Trong Bài nói tại Hội nghị kiểm thảo Chiến dịch Đường số 18 (5/1951), Người yêu cầu đội ngũ cán bộ: “Về đơn vị các chú phải hướng dẫn bộ đội tự phê bình, chỉ trích về các khuyết điểm và đặt kế hoạch cho đơn vị mình sửa chữa cho bằng được”¹¹, bởi “Tự phê bình và phê bình là thứ vũ khí giúp cho Quân đội ta trở nên Quân đội tất thắng”¹². Người chỉ rõ: “Muốn dân chủ tốt, kỷ luật cao, cán bộ phải gương mẫu phê bình và tự phê bình”¹³. Mục đích phê bình và tự phê bình để cho mình tiến bộ, Quân đội và nhân dân tiến bộ, để tăng thêm tình đoàn kết giữa cán bộ với cán bộ, giữa cán bộ và chiến sĩ, giữa Quân đội với nhân dân.

Thứ hai, phát huy vai trò, trách nhiệm của đội ngũ cán bộ trong thực hiện nêu gương để định hướng và nâng cao ý thức kỷ luật của quân nhân.

Hồ Chí Minh khẳng định: “Nói chung thì các dân tộc phương Đông đều giàu tình cảm, và đối với họ một tấm gương sống còn có giá trị hơn một trăm bài diễn văn tuyên truyền”¹⁴. Điều đó càng được thể hiện cụ thể hơn trong lĩnh vực hoạt động quân sự. Với đặc thù hoạt động quân sự, để phương pháp nêu gương phát huy được hiệu quả cao trong nâng cao rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác cho quân nhân trong Quân đội cho quân nhân, Hồ Chí Minh yêu cầu sự gương mẫu về hành vi kỷ luật của đội ngũ cán bộ mọi lúc, mọi nơi. Theo Người: “Các chú phải cố gắng về mọi mặt, phải làm gương mẫu tốt cho mọi người, giúp đỡ và lôi cuốn mọi người cùng tiến”¹⁵.

Thứ ba, thực hiện thưởng và phạt nghiêm minh để giáo dục, nâng cao ý thức kỷ luật cho mọi quân nhân.

Theo Hồ Chí Minh, nâng cao ý thức kỷ luật cho quân nhân, thì thưởng phạt phải công minh. Sự công minh và nghiêm túc khen thưởng và kỷ luật bao giờ cũng là động lực tích cực cho mọi quân nhân phấn đấu và rèn luyện, vượt qua mọi khó khăn, thử thách, gian khổ, ác liệt để hoàn thành nhiệm vụ. Thưởng, phạt không công minh, không thỏa đáng thì có tác động ngược lại, chẳng những làm suy giảm, nguội lạnh tinh thần phấn đấu của bộ đội mà còn không đúng với bản chất của kỷ luật trong Quân đội cách mạng, của giai cấp công nhân.

Thứ tư, tuyên truyền, giáo dục và phát huy tinh thần trách nhiệm, tự giác của quân nhân trong chấp hành nghiêm kỷ luật quân sự.

Chủ tịch Hồ Chí Minh khẳng định: “Quân đội Việt Nam nhất định sẽ thu được thắng lợi cuối cùng, vì họ đấu tranh cho một lý tưởng cao quý, có một mục đích chung và được xây dựng trên nguyên tắc kỷ luật tự giác”¹⁶. Trong nâng cao rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác cho quân nhân trong Quân đội, Người thường xuyên nhắc nhở cán bộ, chiến sĩ phải chấp hành kỷ luật tự giác, nghiêm minh. Kỷ luật ấy phải xuất phát từ tính tự giác, tự nguyện của từng cá nhân và của cả tập thể. Để thực hiện nâng cao ý thức kỷ luật, mỗi quân nhân phải không ngừng học tập, nâng cao trình độ kiến thức về mọi mặt, nhất là kiến thức pháp luật và điều lệnh, kỷ luật của Quân đội ta, từ đó, xây dựng lòng tin, tính tự giác cao và sự tự tu dưỡng rèn luyện, tự hoàn thiện nhân cách “Bộ đội Cụ Hồ”.

3. Kết luận

Tư tưởng Hồ Chí Minh về rèn luyện ý thức kỷ luật tự giác cho quân nhân trong Quân đội là hệ thống các quan điểm, lý luận về vai trò, nội dung, nguyên tắc, phương pháp về giáo dục tri thức, xây dựng niềm tin, thái độ, ý chí và hành vi chấp hành kỷ luật Quân đội. Tư tưởng Hồ Chí Minh về ý thức kỷ luật trong Quân đội vừa là vấn đề có tính khái quát cao, vừa rất cụ thể. Đó là hệ thống các điểm có giá trị hiện thực to lớn, quan trọng trong toàn bộ quá trình xây dựng, chiến đấu, trưởng thành của QĐNDVN. Tư tưởng đó của Người trở thành di sản tư tưởng, lý luận quý báu, phát huy tinh thần dân chủ, sáng tạo của cán bộ, chiến sĩ trong Quân đội đoàn kết, vượt qua mọi khó khăn, gian khổ đánh thắng mọi kẻ thù xâm lược trước đây, trong xây dựng và bảo vệ Tổ quốc hiện nay.

Tài liệu tham khảo

1. Phan Văn Giang (2019), “Tăng cường kỷ luật, kỷ cương nâng cao sức mạnh *Quân đội đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ*”, *Báo Biên phòng điện tử*, ngày 28/9/2019.
2. Hồ Chí Minh, *Toàn tập*, t.3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 14, Nxb Chính trị quốc gia- Sự thật, Hà Nội, 2011.
3. Nguyễn Văn Quang (2019), “Tư tưởng Hồ Chí Minh về dân chủ và kỷ luật trong Quân đội”, *Báo điện tử Đảng Cộng sản Việt Nam*, ngày 28/8/2019.
4. Đỗ Hồng Quảng (2019), “Tăng cường giáo dục và rèn luyện kỷ luật cho quân nhân trong Quân đội”, *Tạp chí Tổ chức nhà nước điện tử*, ngày 29/8/2019.
5. Nguyễn Vĩnh Thắng, Dương Quang Hiến (2016), *Kết hợp giáo dục, rèn luyện đạo đức và kỷ luật trong QĐNDVN*, Nxb Quân đội nhân dân, Hà Nội.